

Sivilombudsmannen
Forebyggingsenheten
Postboks 3
0101 OSLO

U.off § 13 offl.jfr fvl § 13 nr 1

Deres ref:

Vår ref:
201611292-8

Dato:
21.02.2017

TILSVAR BESØKSRAPPORT 16.-18.AUGUST I STAVANGER FENGSEL

Viser til grundig og god rapport i anledning forebyggingsenhetens besøk i Stavanger fengsel. Rapporten er balansert, og et godt verktøy for vårt videre arbeid. Vi har gjennomgått anbefalingene, og Stavanger fengsel vil bruke disse som et grunnlag i vårt videre arbeid med å være kunnskapsbaserte i våre avgjørelser. Vi ønsker å leve opp til forventningene fra Sivilombudsmannens forebyggingsenhet. Dette vil særlig gjelde på området med utenlandske innsatte og sikre tilstrekkelig informasjon. Stavanger fengsel ser ett forbedringspotensial med alternative måter å informere utenlandske innsatte på i fengselet.

I forbindelse med besøket for øvrig har vi følgende merknader:

6.2 Kvinneavdelingen i Stavanger fengsel

- Kvinner bør motta likeverdig tilbud om rusbehandling som mannlige innsatte.

Stavanger fengsel deler denne oppfatningen, og som det fremgår av besøksrapporten har Stavanger fengsel iverksatt flere tiltak for å avhjelpe mangelen på det systematiske tilbudet som de mannlige innsatte får ved rusmestringsavdelingen i fengselet.

Kvinnelige innsatte som har et klart definert behov for rusbehandling blir overført til fortsatt straffegjennomføring ved Bredtveit fengsel/Ravneberget. Stavanger fengsel har også et høyt fokus på overføring til rusbehandlings institusjoner og bruk av straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 12 for kvinnelige innsatte.

6.3 Særlig sårbare grupper

- Innsatte med nedsatt funksjonsevne bør sikres likeverdige soningsforhold med andre innsatte.

Kriminalomsorgen region sørvest

Postadresse:
Dokumentsenter,
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøkadresse:
Grødemsvien 30

Telefon: 51 73 31 00
Telefaks: 51 73 31 01
Org.nr: 874 736 902

Saksbehandler:
Cathrine Kleppo Bjåland

Stavanger fengsel har identifisert og jobber med utfordringene med sårbare grupper. Fengselet er ikke universelt utformet, men kriminalomsorgen region sørvest har høyt fokus på at mannlige innsatte med nedsatt funksjonsevne blir kalt inn til domssoning ved Åna fengsel.

Varetektsinnsatte med nedsatt funksjonsevne blir også overført til Åna fengsel dersom de blir satt inn i Stavanger fengsel i første omgang.

Åna fengsel ligger 5 mil fra Stavanger fengsel. Nærhetsprinsippet som innebærer at innsatte og domfelte så langt det er mulig skal sitte i fengsel i nærheten av hjemstedet vil således ivaretas. I disse tilfellene vil også behovet for spesialiserte tjenester/tilrettelegging komme før nærhetsprinsippet. Dette følger også av Stavanger fengsels redegjørelse til sivilombudsmannen i forkant av besøket.

7.5 Kontaktbetjenter

- Det bør sikres at alle innsatte har en kontaktbetjent og at de innsatte har forstått rollen og oppgavene til sin kontaktbetjent.

Det foreligger klare rutiner og prosedyrer for kontaktbetjentordningen. I disse rutinene fremgår det frist for tildeling og hvem som har ansvar for denne tildelingen. Stavanger fengsel ser imidlertid at vi må jobbe mer systematisk for å avklare når det er en ordinær samtale med innsatte og hva som er kontaktbetjentsamtaler for å tydeliggjøre rollen som kontaktbetjent.

8 Inngripende tvangstiltak

- Fengselet bør sørge for at sikkerhetscellene er utrustet med nødvendig utstyr som sikkerhetsteppe og klokke, samt at det sikres at utstyr som lys-dimmer virker.

Dette ble utbedret under tilsynet.

- Selvmordsforebyggende klær bør være tilgjengelig for å kunne anvendes som siste utvei etter en konkret vurdering av selvmordsfare.

Dette er bestilt.

- Innsatte på sikkerhetscelle bør gis mulighet for opphold utendørs, særlig der oppholdet varer utover 24 timer.

Stavanger fengsel har endret prosedyren for bruk av sikkerhetscelle i tråd med sivilombudsmannens anbefalinger.

8.5.2 Vedtak om utelukkelse fra fellesskap

- Alle vedtak om bruk av sikkerhetscelle bør inneholde en konkret beskrivelse av hvilke mindre inngripende tiltak som har vært forsøkt.

Stavanger fengsel har endret prosedyren for utelukkelse i medhold av straffegjennomføringsloven § 37 i tråd med deres anbefalinger.

- Det bør alltid fattes vedtak ved opphør av utelukkelse fra fellesskapet etter straffegjennomføringsloven § 37.

Gjeldende prosedyre for utelukkelse ivaretar hensynet til informasjon til innsatte om at utelukkelsen er opphørt i de tilfeller hvor det kan være tvil knyttet til dette. Det er imidlertid ikke et krav at dette gjøres i vedtaks form. En påtegning på opprinnelig vedtak om utelukkelse om at utelukkelsen er opphørt må være tilstrekkelig.

I de tilfeller hvor det er åpenbart at utelukkelse er opphørt, for eksempel ved at innsatte tas ut av en utelukkelsescelle/-avdeling og blir satt inn igjen på sin ordinære celle/avdeling, kan det under enhver omstendighet ikke anses påkrevet med en særskilt orientering om at utelukkelse er opphørt.

Der det opprinnelige grunnlaget for utelukkelsen endres, vil det utferdiges et nytt formelt vedtak med endret begrunnelse.

9.1.1 Informasjonsutveksling for risikovurdering av sårbare frihetsberøvede

- Fengselet bør sammen med politiet foreta en gjennomgang av rutinene for informasjonsflyt og samhandling ved overføring av sårbare (inkludert selvmordsnære) arrestanter til fengsel for å sikre at disse ivaretas på en trygg måte.

Stavanger fengsel har i tråd med anbefalingen opprettet samarbeid med Sørvest politidistrikt for å sikre tilstrekkelig informasjonsutveksling ved overgangen fra arrest til fengsling. Opplysningsskjema benyttes og inneholder nødvendig informasjon om psykisk helse og selvmordsrisiko. Stavanger fengsel har også rettet henvendelse til Agder politidistrikt i håp om at samme skjema kan benyttes.

9.1.2 Rutiner for kartlegging og håndtering av selvmordsrisiko i fengselet

- Alle nyinnsatte bør få spørsmål om psykisk helse og selvmordstanker ved innkomst i fengselet.

Dette er utført og blir gjennomført i henhold til eksisterende rutine for innkomstsamtale. Det er også nylig innført 24-timers visitorprosjekt i samarbeid med Røde Kors for nyinnsatte i fengselet. Dette gjelder også varetektinnsatte med restriksjoner som er ilagt av retten. Prosjektet innebærer at alle som varetektsfengslet skal få tilgang til en visitor umiddelbart, og vakttelefon hos Røde Kors er opprettet til dette formål.

9.2.1 Bruk av dobbeltcelle

- Fengselet bør utvise stor forsiktighet med å plassere innsatte på dobbeltcelle. Der dette gjennomføres bør det baseres på frivillighet og etter en grundig risikovurdering med skjerpet tilsyn.

Dette blir gjennomført. Bruken av dobbeltcelle ble risikovurdert i Stavanger fengsel i mars 2016.

9.3 Mottaksrutiner og informasjon ved innkomst

- Det bør sikres at alle innsatte ved innkomst mottar muntlig og skriftlig informasjon om sine rettigheter og fengselets rutiner på et språk de forstår.
- Fengselet bør sikre at utenlandske innsatte gis mulighet for bruk av tolk ved behov også i tiden etter innkomstfasen.
- Fengselet bør vurdere å legge til rette for bruk av skjermtolk, blant annet i forbindelse med innkomst.

Stavanger fengsel erkjenner at vi benytter tolk i alt for liten grad. Vi er enige i at det kan være spesielt viktig å tilby tolk under innkomst samtalen. Vi bestiller tolk selv ved særlige behov, bruker oversettelsesverktøy som "Google translate" og "prison translator", og benytter oss av tolk bestilt av helseavdelingen i fengselet.

Stavanger fengsel har økt fokuset på bruk av tolk. Vi er kjent med at rundskriv som regulerer bruk av tolk og oversettelser i kriminalomsorgen er under utarbeidelse i Kriminalomsorgsdirektoratet.

10. Helsetjenester

- Det bør legges til rette for at kvinnelige innsatte som av ulike grunner har et ønske om en kvinnelig fastlege, får tilgang til dette.

Kvinnelige innsatte kan ikke påregne å få en kvinnelig fastlege under innsettelse i fengsel. I Stavanger fengsel har alle innsatte tilgang til en fengselslege. Uavhengig av om dette er en mann eller en kvinne, anses dette å være tilstrekkelig for å gi et fullt ut tilfredsstillende/forsvarlig medisinsk tilbud. Det vises til at en heller ikke ellers i samfunnet kan påregne å få medisinske behandlere av et spesifikt kjønn. En slik praksis i kriminalomsorgen ville kunne medføre store praktiske, økonomiske og medisinske utfordringer, og at en i det norske samfunnet generelt har tillit til at mannlige leger ivaretar en grad av profesjonalitet som sikrer alle pasienter et fullgodt behandlingstilbud, uavhengig av kjønn.

- For å ivareta pasienters tillitsforhold til helsevesenet bør fengselets helsetjeneste og eventuelt personell fra legevakt sikre at de aldri utfører medisinske undersøkelser eller gir vurderinger som er, eller oppfattes å være, en godkjennelse av fengselets bruk av tvangsmidler.

Stavanger fengsel er kjent med kvalitetshåndboken utarbeidet av Stavanger kommune gjeldene Stavanger fengsel hvor det fremgår at lege aldri skal godkjenne fengselets bruk av tvangsmidler. For å unngå dette er det nå legen selv som skriver sin kontroll i protokollen for sikkerhetscellen ved tilsyn.

- Fengselet bør sørge for at alle henvendelser til helseavdelingen, herunder tannlege, fysioterapeut og psykiater, behandles fortrolig. Innsatte bør informeres om at samtalelapper som gjelder innsattes helseforhold kan legges i lukket konvolutt og konvolutter bør gjøres lett tilgjengelig for alle innsatte. Linje for fengselsbetjents underskrift på samtalelapper til helsetjenesten bør fjernes umiddelbart.

Stavanger fengsel har innført at alle disse samtalelappene legges i lukket konvolutt. Og anbefalingen er tatt til etterretning.

- Helsetjenesten bør sikre at innsatte som sitter på full isolasjon får tilsyn av helsepersonell minimum en gang om dagen.

Dette gjennomføres i henhold til gjeldende regelverk.

11. Kontakt med omverdenen

- Fengselet bør legge til rette for at innsatte som ikke har mulighet til å få besøk av familie og venner utenfor fengselet på grunn av lang reisevei, kan få kommunisere med dem via Skype eller tilsvarende nettløsning.

Stavanger fengsel legger til rette for utvidet besøkstid og hyppighet for innsatte som får besøk av pårørende fra utlandet.

Stavanger fengsel avventer nærmere avklaring hva gjelder bruk av Skype eller tilsvarende nettløsning fra Kriminalomsorgsdirektoratet.

Med hilsen

Tanja Rosså Ødegård
fengselsleder

Cathrine B. Moseng
fung.ass.fengselsleder

Kopi til: Kriminalomsorgsdirektoratet, Kriminalomsorgen region sørvest

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.